

ضابطین دادگستری و حقوق شهروندی

www.ketab.ir

مؤلف:

حمید هاشمی

(کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی و مدرس دانشگاه)

سرشناسه :	هاشمی، حمید، ۱۳۶۰ -
عنوان قراردادی :	ایران . قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور :	ضابطین دادگستری و حقوق شهروندی/ مولف حمید هاشمی.
مشخصات نشر :	تهران: مدبران، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری :	۱۴۸ ص.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۶۳۰۳-۳۰۰۹
موضوع :	ضابطان دادگستری -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع :	حقوق مدنی
رده بندی کنگره :	۱۶۲۴KMh/۲هـ ۲/۱۳۹۰
رده بندی دیویی :	۳۴۷/۵۵۰۱۶
شماره کتابشناسی ملی :	۲۴۹۰۶۱۷

انتشارات مدبران: ۴-۴۳۰-۷۷۶۷
info@modabberan.com

ضابطین دادگستری و حقوق شهروندی

گردآوری و تنظیم : حمید هاشمی

ویراستار: عباس احمدی

طراح جلد: آرش بدر طالعی

ناظر و هماهنگی : صدف امینی

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۰

قیمت: ۴۸۰۰۰ ریال

۷ مقدمه

فصل اول: کلیات

۸ گفتار اول: تعاریف، مفاهیم و انواع ضابطان دادگستری

۸ الف) مفاهیم و تعاریف

۸ ۱. مفهوم نقوی

۹ ۲. مفهوم حقوقی

۹ ۳. تعاریف

۹ ب) انواع ضابطان دادگستری

۱۵ گفتار دوم: تعاریف، مفاهیم، پیشینه و منابع حقوق شهروندی در قوانین موضوعه ج. ۱.۱

۱۵ الف) تعاریف و مفاهیم و پیشینه

۱۵ ۱. حق

۱۹ ۲. تکلیف

۲۰ ۳. شهروند

۲۰ - تعریف

۲۲ - مفهوم

۲۳ - ماهیت

۲۵ ۴. شهروندی

۲۵ - مفهوم

۲۷ - پیشینه

۲۸ - نظرات برخی از دانشمندان

۳۰ - مبانی و چارچوب نظری

۳۱ - حقوق و مسئولیت های شهروندی

۳۱ ۵. حقوق شهروندی

۳۲ - مفهوم

۳۳ پیشینه و تحولات حقوق شهروندی

۴۹ ۶. حقوق بشر و حقوق شهروندی

۵۳ - تفاوت

۵۴ - نسبت

۵۹ ۷. منابع حقوق شهروندی در قوانین موضوعه

۵۹ - حقوق شهروندی در قانون اساسی

۶۳ - حقوق شهروندی در قانون آیین دادرسی کیفری جدید

۶۴ - حقوق شهروندی در قانون مجازات اسلامی

۶۵ - حقوق شهروندی در فرمان امام خمینی (ره)

۶۶ - حقوق شهروندی در قانون احترام به آزادی های مشروع و حفظ حقوق شهروندی

۶۸ - حقوق شهروندی در قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایران

۷۰ **گفتار سوم: انواع و مصادیق حقوق شهروندی**

۷۰ حقوق سیاسی شهروندان

۷۲ حقوق اجتماعی شهروندان

۷۴ حقوق مدنی شهروندان

۷۵ حقوق قضایی شهروندان

گفتار چهارم: ضمانت اجرای رعایت حقوق شهروندی متهم در قوانین موضوعه جمهوری

۷۸ اسلامی ایران

فصل دوم: نقش ضابطین (عام) دادگستری بر رعایت حقوق شهروندی متهمان (در فرآیند

دادرسی کیفری)

۸۳ **گفتار اول: حقوق شهروندی در تحقیقات مقدماتی**

۸۴ الف) حقوق متهم در مرحله کشف جرم

۸۵ ۱- در جرایم مشهود

۸۶ ۲- در جرایم غیر مشهود

۸۶ ۳- در معاینات محلی

۹۱ ۴- ممنوعیت دستگیری به صرف مشکوک شدن

۹۱	ب) بازجویی مقدماتی:
۹۶	۱. تفهیم اتهام
۹۷	۲. حق سکوت
۹۹	۳. حق دسترسی به وکیل
۱۰۵	۴. منع شکنجه و رفتارهای موهن
۱۰۸	ج) احضار و جلب
۱۰۹	۱. جلب
۱۱۱	۲. احضار
۱۱۴	د) بازرسی و تفتیش
۱۱۴	۱. تعریف
۱۱۴	۲. انواع:
۱۱۴	- بازرسی و تفتیش اماکن
۱۱۶	- بازرسی و تفتیش بدنی
۱۱۷	- بازرسی و تفتیش مراسلات پستی و مکالمات تلفنی
۱۱۷	۳. نکاتی چند در خصوص بازرسی و تفتیش
۱۱۸	- در جرایم مشهود
۱۱۸	- در جرایم غیر مشهود
۱۱۹	ه) ابلاغ و اجرای تصمیمات قضایی
۱۱۹	۱. تعریف
۱۱۹	۲. انواع
۱۲۰	گفتار دوم: حقوق بزهدیده
۱۲۲	الف) مفهوم لغوی و اصطلاحی
۱۲۴	ب) حقوق شهروندی بزه دیده
۱۲۵	۱. حق دادخواهی
۱۲۷	۲. حق داشتن وکیل

۳. حق حضور در معاینات ۱۲۷
۴. حق برخورداری از رفتار صحیح و غیر توهین آمیز ۱۲۹
۵. حق حفظ اسرار و اطلاعات شخصی ۱۳۰
۶. حق تضمین امنیت بزه‌دیده و خانواده وی در برابر انتقام جویی ۱۳۱
۷. حق استفاده از صلح و سازش غیرقضایی ۱۳۳
۸. حق حفظ اسرار و اطلاعات شخصی ۱۳۴
۹. حق اطلاع از محتویات پرونده ۱۳۴
۱۰. حق برخورداری از معاضدت های پزشکی، روانپزشکی، اجتماعی ۱۳۵
۱۱. حق حفظ آثار و غلایم جرم از سوی پلیس ۱۳۵

گفتار سوم: حقوق شاهد و مطلع

- الف) ممنوعیت شکنجه و اجبار برای اخذ شهادت ۱۳۷
- ب) تضمین برقراری امنیت شاهد و خانواده وی ۱۳۷

منابع و مآخذ

- الف) کتاب‌ها ۱۳۹
- ب) مقالات ۱۴۰
- ج) پایان نامه‌ها ۱۴۲

تقدیم و درود

این مجموعه ناچیز را به قطب عالم بشریت حضرت بقیه الله الاعظم (روحی و ارواحنا له الفدا) تقدیم نموده و همچنین سلام و صلوات می فرستیم بر ارواح طیبه شهدای اسلام از صدر تاکنون بویژه شهدای عزیز نیروی انتظامی که با خون خود پر بهاترین سرمایه وجودی خود را در ادامه راه شهدای کربلا برای آبیاری درخت اسلام تقدیم کردند و امید است که ما با تاسی از پیام و هدف آنها پرچمدار و سربازی وفادار در مسیر شهدا و امام شهدا باشیم. باشد که مقبول و مورد نظر حضرت باریتعالی قرار گیرد. انشالله

تشکر

بر خود قرض می دانم به مصداق حدیث شریف "من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق" از کلیه عزیزانی که در جمع آوری این کتاب به اینجانب لطف و عنایت داشته اند بویژه از اساتید ، دوستان و همکاران خود: سرکار خانم دکتر چراغی ، مهندس رضا هاشمی، دکتر بختیار عباسلو، دکتر مهدی مقیمی، آقای عباس احمدی و آقای رضا بیرانوند صمیمانه تشکر و قدردانی نموده و از خداوند منان برای آنها توفیق و مسنلت روزافزون را خواستارم .

مقدمه

آدمی از بدو تولد به عنوان موجودی برتر در روی زمین همواره دارای جایگاهی خاص بوده است، بطوری که خداوند تبارک تعالی پس از خلق انسان فرمود: «تبارک الله علی احسن الخالقین».

بی شک عنایت به این جایگاه متضمن توجه به حقوق او می باشد و لذا این انسان ها نسبت به همدیگر دارای حقوق و تکالیفی هستند که در اکثر موارد این رعایت حقوق و اجرای خدمات مستلزم انجام وظیفه مقرر در قوانین موضوعه نسبت به همدیگر می باشند. لذا سازمان ها و دستگاه های مختلف دولتی به نحوی مسئول تضمین و حمایت از حقوق انسان می باشند که در هر کشوری با توجه به فرهنگ آن کشور این سازمان ها و مراجع در حوزه مأموریتی خود این وظایف را انجام می دهند. از آنجایی که به موضوع حقوق شهروندی در قانون اساسی و قوانین عادی و همچنین در مجموعه ای به نام « قانون احترام به آزادی های مشروع و حفظ حقوق شهروندی » توجه ویژه ای شده است و از همه مهم تر به نقش پلیس در این قوانین به کرات اشاره شده است، و از طرفی پلیس نیز به عنوان ضابط عام دادگستری به اقتضاء و ظیفه اش همواره در لحظه کشف جرم با متهمین در ارتباط خواهد بود، لذا پرداختن به بررسی نقش ضابطین دادگستری در حفظ و رعایت حقوق شهروندان از اهمیت های انکارناپذیر جامعه امروزی است. جامعه ای که با الهام از قرآن کریم و سایر کتب اسلامی همانطور که در بالا ذکر شده به انسان توجه ویژه دارد. بنابراین ضابطین دادگستری نیز می بایست در مسیر تعالی و سعادت انسان در حوزه مأموریتی خود گام بردارند.